

SERVEI DE SUPORT AL DOL DE PONENT

Seu social: Lleida

Àmbit geogràfic: provincial

Forma jurídica: associació sense ànim de lucre

- 2 persones treballadores
- 8 persones voluntàries
- 156 persones sòcies
- 975 persones ateses en serveis a la infància i la joventut
- 1.000 persones ateses en serveis a la gent gran
- 20 persones ateses en serveis d'atenció a la dependència i la discapacitat
- 30 persones ateses en serveis d'atenció a trastorns de salut mental
- 15 persones ateses en serveis vinculats a l'àmbit penitenciari
- 3 persones ateses en serveis a les drogodependències
- 100 persones ateses en serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social
- 10 persones ateses en altres col·lectius (LGTBI+)

www.suportaldol.org

Breu història de l'organització

El Servei de Suport al Dol de Ponent es va fundar l'any 2003 per acompanyar les persones que s'enfronten a la dura situació de refer-se després de perdre un ésser estimat. Diu la literatura científica que per cada persona que es mor, cinc persones del seu entorn (amistats, companys de feina) sentiran la seva pèrdua de manera molt significativa i iniciaran un procés de dol. D'aquestes, entre un 10% i un 20% de les persones podrien desenvolupar un dol patològic o crònic amb greus conseqüències per a la salut física i psicològica. De fet, un 15% de les persones que acudeix al metge de capçalera amb símptomes de depressió o ansietat ho fan per un dol que no s'ha elaborat de manera saludable.

Partint d'aquesta situació, el Servei de suport al dol de Ponent es desplega com a projecte assistencial per donar resposta a les necessitats d'una societat que ha d'afrontar una experiència de pèrdua i mort sovint silenciada, estigmatitzada o evitada. Després de vint anys, som una entitat reconeguda i amb una àmplia experiència i participem en diferents jornades i esdeveniments per compartir la nostra experiència.

El SSDP està integrat a la Federació d'Entitats de la Salut, FeSalut des de la seva creació l'any 2011. Participa en la Taula de Salut Mental Urgell-Segarra, en el projecte Sempre Acompanyats de Tàrraga, en el Pla de Salut de Cervera, etc.

Missió

El propòsit és donar un servei de qualitat i de seguiment a les famílies que s'adrecen al servei de dol ja sigui en l'assistència en l'acompanyament al final de la vida i/o als familiars en els nostres centres de treball. Amb la missió d'aconseguir que cap persona es trobi sola, incompresa o desatesa en l'etapa final de la vida o durant el seu procés de dol per la pèrdua d'un ésser estimat:

El dolor és inevitable, no pas el patiment.

Des dels seus inicis, l'entitat s'ha declarat laica respectant les creences de cadascú i confiant en la seva fe si això li és d'ajut en el seu procés d'elaboració del dol.

Descripció de l'activitat

- Acompanyar les persones malaltes en situació terminal per donar los suport emocional i recursos per poder se acomiadar del món d'una forma serena i més saludable.
- Dur a terme tasques socioeducatives que afavoreixen el creixement personal i serveixin de base per a la prevenció del dol complicat.
- Acompanyar psicològicament i emocionalment persones que han perdut un ésser estimat, de manera individual i/o grupal.

- Oferir serveis psicoterapèutics a persones amb dol complicat.
- Formar professionals de l'àmbit de la salut i l'educació perquè puguin millorar la seva atenció als seus usuaris que puguin trobar al final de la vida o en situació de dol.
- Plantejar a la societat reflexions i debats oberts sobre els processos de morir i el dol per millorar-los en la mesura del possible i per donar visibilitat a situacions especialment desautoritzades» com és la mort per suïcidi o la mort perinatal.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

ATENCIÓ AL DOL EN ENTORNS PENITENCIARIS

Breu descripció

El servei està dissenyat com a un servei de difusió d'informació preventiva i atenció i acompanyament a les persones amb un servei de psicoteràpia, amb visites individuals, xerrades a la comunitat penitenciària i formació bàsica en acompanyament al dol per als equips de professionals que treballen en el Centre Penitenciari de Ponent (CPP) i en el Centre Obert de Ponent (COP).

La part d'intervenció comunitària a través de les xerrades d'acompanyament al dol està orientada a oferir els recursos necessaris per fer front a les situacions de dol de les persones del COP, tant pel que fa a les pèrdues sofertes durant el seu període d'internament en el CPP com les que puguin sofrir en el futur. La xerrada de prevenció al suïcidi està orientada a facilitar informació entorn dels mites i les falses creences de la mort per suïcidi, i també a identificar les situacions de risc, en aquest cas enfocada en les persones alliberades condicionals del COP.

En l'atenció individual s'acompanya en el seu procés de dol a la persona alliberada condicional (modalitat presencial) i a les persones internes del CPP (modalitat virtual) mitjançant psicoteràpia basada en el Model Integratiu Relacional, que consisteix en una visió global i amplificada de l'experiència humana del dol i, des d'aquesta visió amb rigor podem facilitar que la persona en dol progressi en el seu procés d'una manera sana. La pèrdua d'una relació s'ha de desenvolupar en un context relacional perquè els humans estem genèticament preprogramats per al contacte emocional i la vinculació afectiva.

També s'ofereix als i les professionals que treballen en el CPP i en el COP, l'assessorament i formació bàsica per realitzar els primers acompanyaments en les situacions de dol que es visquin en la comunitat penitenciària.

Aportació de valor de la iniciativa

Impacte social. Les xerrades a la comunitat penitenciària i la formació dels equips de professionals pretenen sensibilitzar el teixit i entorn social de les persones que han estat internes en el

CPP i les que són residents del COP. Es preveu un bon impacte social en la manera de relacionar-se entre les persones de la comunitat i, alhora, promoure la cura entre i per elles.

Continuïtat. L'atenció individual i xerrades comunitàries, atenint-nos a la mobilitat interna de persones, es considera necessària al llarg del temps. La formació dels equips de professionals està pensada per aportar eines i recursos de forma constant. S'estructura en tres nivells.

Necessitats identificades

Tenint en compte que no hi havia cap servei d'atenció especialitzada a la província de Lleida, es detecten les següents necessitats:

1. No saber acompanyar a les persones internes o residents en situacions de dol o risc per suïcidi, manca d'informació. Demandes puntuals i de continuïtat i individuals o grupals.
2. Falta d'informació sobre l'afrontament dels processos de dol particulars i de forma saludable. Demanda grupal amb continuïtat anual.
3. Falta d'acompanyament individual en circumstàncies personals de dol. Demanda individual i sota demanda.

Principals objectius assolits

1. Assessorar puntualment a grups do de forma individual als equips de professionals dels centres per situacions de dol o risc de suïcidi.
2. Formar a l'equip de professionals tècnics dels centres penitenciaris per l'acompanyament als processos de dol de les persones internes.
3. Oferir recursos per viure el dol de forma saludable mitjançant xerrades puntuals en grup per a les persones en llibertat condicional del COP.
4. Acompanyar mitjançant atenció individual de persones amb situació de dol, (als interns del CPP de forma virtual) sota demanda.

Principals resultats obtinguts

Qualitatius: tant les persones preses com les professionals mostren agraïment pel servei i consideren molt necessàries les xerrades per generar coneixements i debat per eliminar tabús. Quantitatius: 3 activitats comunitàries, 1 formació sol·licitada, diverses derivacions individuals d'atenció al dol. (Responen a un primer contacte amb els centres).

Abast de l'experiència

El col·lectiu de persones preses o amb llibertat condicional i que es troben en situació de dol, molts cops estigmatitzat a causa de la naturalesa de les morts que es donen en aquest entorn, no disposen de cap suport emocional que els permeti fer front al procés de dol. La possibilitat d'oferir aquest servei és essencial pel seu benestar emocional.

Aquesta iniciativa té en compte la perspectiva de gènere, ja que la documentació i materials de divulgació, de publicitat i l'estratègia de comunicació de les persones que realitzen la intervenció es realitza des d'una mirada igualitària. En cas de detectar biaixos o errors durant la intervenció es rectifiquen i es reitera la necessitat de l'ús del llenguatge i conductes inclusives.

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 2

Membres equips directius: 8

Sòcies: 2

Ateses: 70

Voluntàries: 5

Principals factors clau d'èxit

Un dels factors que considerem que s'orienta a l'èxit de la iniciativa és la inclusió de metodologies participatives en la gestió del projecte. Entenem el procés de dol com quelcom que la persona ha de fer de forma interna i amb l'acompanyament de la terapeuta per tal de viure el procés d'una manera saludable i activa.

En tot moment les activitats estan orientades a l'empoderament de la persona des de la facilitació dels recursos per tal que l'acompanyament formi part d'un procés evolutiu, entenent que aquesta desenvoluparà les habilitats per afrontar d'una manera òptima els futurs processos derivats de situacions de dol. El seguiment de les persones que són ateses de forma individual és progressiu, de manera que a l'inici es precisen sessions més constants, però a mesura que avança el procés terapèutic es redueixen fins al punt de no ser necessàries les sessions programades. L'equip resta a disposició de la persona en cas de recaigudes per treballar en conjunt. Els processos de dol no són lineals, de forma que és probable que existeixin períodes en els quals la persona requereixi més acompanyament.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

La principal dificultat és la falta de recursos econòmics per realitzar les atencions tant comunitàries com individuals. Per ara, mitjançant els fons propis de l'entitat s'ha pogut cobrir, tot i que el desig és poder ampliar els ingressos per tal de donar més servei.

Elements innovadors que aporta l'experiència

- Donar acompanyament especialitzat en el dol en l'entorn penitenciari i de llibertat condicional.
- Formar i assessorar els equips de professionals que treballen amb les persones del COP i CPP.
- Oferir xerrades i debats en respecte la cura durant el dol i també en la detecció de mites i falses creences en la mort per suïcidi.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Mitjançant la col·laboració amb altres entitats especialitzades en el dol arreu del territori català, existeix la possibilitat de crear un projecte en comú que s'orienti a facilitar aquest servei als diferents centres penitenciaris de Catalunya.

El treball en xarxa i cooperatiu permet abastar grans extensions de territori, tot i això, cal recursos econòmics i personals que ho permetin.